

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tribunal Poenitentiae Sev Libri Dvo Prior De Poenitente Ut Reo Posterior De Confessario Ut Judice

Stoz, Matthäus

Anno M.DC.LXXXIX.

§. 1. Quid & Quotuplex sit generatim Circumstantia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-37144

rè decentiæ modum excessisti? an immodicè cachinnatus es, aut in communi conversatio ne instar alicujus stentoris vociferatus? an vitulorum instar arsus & brachia diduxisti; alium huc vel illuc traxisti, petisti lapidibus, percussisti, pileum dejecisti, aut indecoro aliquo gestu castitatem læsisti? hæc aliaque similia immodestiæ nomine veniunt. At nonne iterum clarè perspicias, te, sicut ipsemet peccari speciem non agnovisti, ita etiam causam futurum, ut neque Confessarius, quid velis, ullatenus assequi possit. Quapropter ut meliùs te Confessario tuo declarare possis, meliùs etiam tuam conscientiam excuties, & videbis, quodnam tuum opus in particulari sit, quod patrasti, quale & cujus speciei &c. sic enim & te, & tuum Confessarium gravi liberabis molestia.

ARTICULUS VI.

De indagandis humanarum actionum circumstantiis.

34. Actus humanus, ut suppono nunc, aliud non est, quàm actus liber, seu qui positus ijs, quæ ex parte actus primi proximi ad agendum requiruntur, potuit à suo principio non procedere, sed ejus oppositum, v. g. cum principio adæquato eliciendi amorem potest conjungi odium &c. Et actui humano sic definito suas esse circumstantias, tribuentes ei bonitatem vel malitiam, hætenus à nemine, ut arbitror, dubitatum est. Hac ergo veritate suppositâ, cetera, quæ huc faciunt, prosequamur. Sit

§. I.

Quid & Quotuplex sit generatim circumstantia?

35. Actus humani seu liberi circumstantia est tale prædicatum, quod actui ipsi jam in certa specie morali constituto accedit, & substantiam actus quasi circumstat; ut videre est v. g. in furto, quæ est rei alienæ contrectatio, invito domino. Jam si res illa sit profana, surreptio ejus est furtum simplex, in sua specie perfectum; si verò res eadem sit sacra, rationi furti accedit, seu additur furto alia species seu malitia moralis, nimirum sacrilegij, & facit actionem furci multò pejo rem. sic homicidium est actio, qua homini injustè vita adimitur: si ergo persona illa, quæ occiditur, sit sanguine juncta v. g. pater, illud consanguinitatis accidens seu prædicatum dicitur circumstantia, quæ facit, ut homicidium sit longè gravius, & vocetur parricidium. Simile est in genere virtutum. Nam jejunium v. g. spectat per se ad temperantiam: si vero ad id etiam ex voto tenearis, ad religionem. Hac circumstantiæ notione præmissâ

Præter singulorum peccatorum mortalium speciem investigandæ sunt etiam eorundem circumstantiæ, quæ communiter numerantur septem, hoc versu comprehensæ. *Quis? quid? ubi? quibus auxiliis? cur? quomodo? quando?*

Aliam circumstantiarum divisionem referemus *infra n. 48.* postquam generalem quandam earum explanationem præmiserimus.